

Závěry ze zasedání

Závěr číslo 5

Určování příslušníků národnostních menšin, které tradičně a dlouhodobě žijí na území České republiky

ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 24. 6. 2005
Pokud chybí legální definice příslušníka národnostní menšiny, která tradičně a dlouhodobě žije na území České republiky, je na posouzení správního orgánu, zda se o takového příslušníka jedná či nikoliv.

Odůvodnění:

Předmětem jednání byl výklad § 16 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, který obsahuje pojem „národnostní menšina, která tradičně a dlouhodobě žije na území České republiky“. Zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, definuje v § 2 odst. 1 národnostní menšinu jako společenství občanů České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmů jejich společenství, které se historicky utvořilo. V § 2 odst. 2 zákona č. 273/2001 Sb. je pak definován příslušník národnostní menšiny jako občan České republiky, který se hlásí k jiné než české národnosti a projevuje přání být považován za příslušníka národnostní menšiny spolu s dalšími, kteří se hlásí ke stejné národnosti.

Definice příslušníků národnostních menšin, které tradičně a dlouhodobě žijí na území České republiky pak v zákoně č. 273/2001 Sb. není obsažena. Právě skutečnost, že se jedná o občana České republiky, který přísluší k národnostní menšině, která tradičně a dlouhodobě žije na území České republiky, je rozhodující pro určení toho, zda se bude aplikovat ustanovení § 16 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, tj. zda takový účastník má před správním orgánem právo činit podání a jednat v jazyce své národnostní menšiny. Nebude-li správní orgán úřední osobu znalou jazyka národnostní menšiny mít, obstará si tento občan tlumočnicka zapsaného v seznamu tlumočnicků. Náklady tlumočení a náklady na pořízení překladu v tomto případě nese správní orgán.

Při absenci legální definice příslušníka národnostní menšiny, která tradičně a dlouhodobě žije na území české republiky, je tedy nutné, aby správní orgány, které vedou správní řízení, samy v rámci výkladu tohoto právního pojmu jednali s osobou v řízení v souladu s § 16 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, pokud dojdou k závěru, že se v tom konkrétním případě jedná o příslušníka dané národnostní menšiny.

V rámci diskuse bylo také upozorněno na speciální úpravu v zákoně č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, který v ustanovení § 3 odst. 2 stanoví, že občané České republiky příslušející k národnostním a etnickým menšinám mohou jednat před správcem daně ve svém jazyce, musí si však obstarat tlumočnicka zapsaného v

seznamu tlumočnicků. Náklady na tohoto tlumočnicka nese správce daně. Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), v § 71 odst. 3 stanoví, že občané České republiky příslušející k národnostním a etnickým menšinám mohou jednat před živnostenským úřadem ve svém jazyce, musí si však na náklady živnostenského úřadu obstarat tlumočnicka zapsaného v seznamu tlumočnicků.

V rámci tohoto postupu správních orgánů je nezbytné přihlížet k výše uvedeným definicím národnostních menšin a jejich příslušníků podle zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a k základním zásadám správního řízení podle hlavy II zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Dalším pramenem, který lze v této věci použít je Statut Rady vlády pro národnostní menšiny, který je schvalován formou usnesení vlády. Jedná se poradní a iniciativní orgán vlády pro otázky týkající se národnostních menšin a jejich příslušníků. Členy této Rady tvoří mj. také zástupci národnostních menšin. (Aktuální znění Statutu Rady, schváleného usnesením vlády ze dne 3. listopadu 2004 č. 1073, v článku 3 odst. 2 stanoví, že členy Rady jsou zástupci těchto národnostních menšin: bulharské, chorvatské, maďarské, německé, polské, romské, rusínské, ruské, řecké, slovenské, srbské, ukrajinské.) V neposlední řadě je možné vycházet také z důvodové zprávy k zákonu č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, která uvádí, že na území České republiky tradičně a dlouhodobě žijí příslušníci bulharské, chorvatské, maďarské, německé, polské, rakouské, romské, rusínské, ruské, řecké, slovenské a ukrajinské menšiny.